Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/56497,Obchody-38-rocznicy-podpisania-Porozumienia-Jastrzebskiego-oraz-30-rocznicy-gorn.html
25.04.2024, 16:58

Obchody 38. rocznicy podpisania Porozumienia Jastrzębskiego oraz 30. rocznicy górniczych strajków w 1988 – Jastrzębie-Zdrój, 3 września 2018

W uroczystości wziął udział dr Jarosław Szarek, prezes IPN

NSZZ
Solidarność
Są ludzie odważni,
są ludzie odważni ponadprzeciętnie
i są Ci, których odwaga
daje nadzieję innym.

NSZZ
Solidarność
Są ludzie odważni,
są ludzie odważni ponadprzeciętnie
i są Ci, których odwaga
daje nadzieję innym.

KWK ZOFIÓWKA

KWK ZOFIÓWKA

Wisnia
pepsi

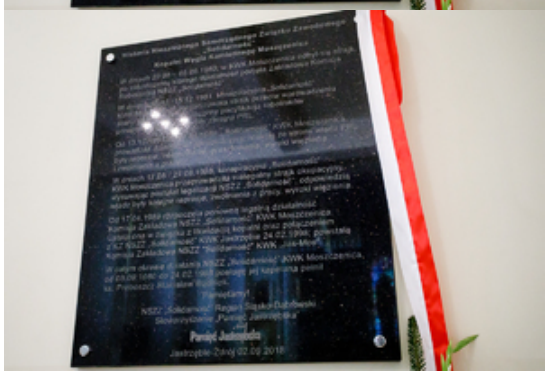

#MOJA
NIEPODLEGŁA.

3 września 2018 r. w Jastrzębiu-Zdroju odbyły się obchody 38. rocznicy podpisania Porozumienia Jastrzębskiego oraz 30. rocznicy górniczych strajków w 1988 r. W uroczystości wziął udział dr Jarosław Szarek, prezes Instytutu Pamięci Narodowej. Nie zabrakło uczestników wydarzeń sprzed 38 lat, przedstawicieli rządu i administracji, związkowców, szefów górniczych firm i instytucji oraz górników i mieszkańców miasta.

Obchody rozpoczęły się uroczystą mszą św. w kościele pw. Najświętszej Marii Panny Matki Kościoła, następnie nastąpiło posadzenie Dębu Wolności przy kościele. Główna część uroczystości odbyła się pod Pomnikiem Porozumienia Jastrzębskiego. Plac przed kopalnią, która w 1980 r. nosiła nazwę Manifest Lipcowy, zyskał imię zmarłego ponad rok temu sygnatariusza porozumień, jednego z liderów tamtego strajku Tadeusza Jedynaka.

Nawiązując do rocznicy Sierpnia ’80 premier Mateusz Morawiecki ocenił, że tamten czas był wielką historyczną chwilą – momentem, w którym skruszały mury niewoli okalające Polskę, a strajk w 1980 r. był zrywem narodowym, prowadzącym do powstania Solidarności – pierwszej w krajach komunistycznych, niezależnej od władz, legalnej organizacji związkowej. – Ludzie Sierpnia, ludzie tamtych czasów, byli żołnierzami tej sztafety wolności – mówił premier, dziękując robotnikom strajkującym w 1980 r.

W ocenie szefa NSZZ „Solidarność” Piotra Dudy postulaty Sierpnia 1980 nie są reliktem przeszłości; ich depozytariuszem jest związek Solidarność, który jest zobowiązany je realizować. – I to robimy – codziennie, ciężką pracą – podkreślił przewodniczący.

List do uczestników poniedziałkowych uroczystości, odczytany w Jastrzębiu przez prezydenckiego ministra Andrzeja Derę, skierował prezydent Andrzej Duda, który podkreślił, że Porozumienie Jastrzębskie i dorobek tworzonego w tym regionie ruchu „Solidarności” w ogromnym stopniu składają się na polską drogę do wolności.

O górniczych strajkach sprzed 38 i 30 lat mówił prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek. – Gdy stanęły kopalnie, było już wiadomo, że komuniści muszą się cofnąć. A dlaczego stanęliście? Bo odebrano wam wolność – bo byliście najlepiej opłacani, ale jakim kosztem? Kosztem deptania godności, kosztem zabrania niedzieli, kosztem zabrania spotkań z rodziną – stąd ten postulat, aby niedziela była wasza i boża – mówił dr Szarek.

Po południu odbyło się seminarium naukowe poświęcone strajkom górniczym w 1988 r., z udziałem historyków: Jana Jurkiewicza (Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu), Karola Chwastka (Śląskie Centrum Wolności i Solidarności) oraz dr. Bogusława Tracza (OBBH IPN Katowice). Prowadzenie dyskusji: Przemysław Miśkiewicz, Stowarzyszenie Pokolenie. W konferencji wzięli udział świadkowie historii, uczestnicy strajków. Sesję otworzył prezes IPN dr Jarosław Szarek, podkreślając rolę strajków, które objęły region w 1988 r. i przyczyniły się do upadku komunizmu w Polsce.

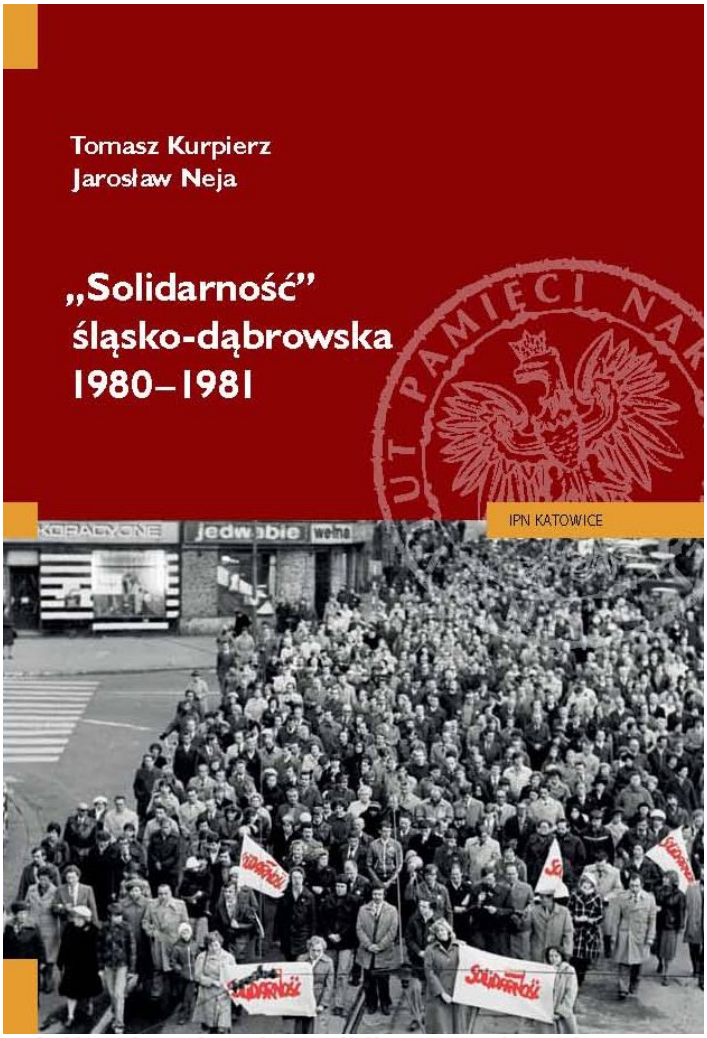

Książka do pobrania w Bibliotece Cyfrowej IPN

Porozumienie Jastrzębskie 1980.

3 września 1980 r. o godz. 5.45 został podpisany dokument kończący strajk w KWK Manifest Lipcowy w Jastrzębiu-Zdroju: „Protokół porozumienia zawartego przez Komisję Rządową i Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w dniu 3 września 1980 roku w Kopalni Węgla Kamiennego Manifest Lipcowy".

Ze strony MKS „Protokół..." sygnowali: Jarosław Sienkiewicz (przewodniczący), Stefan Pałka i Tadeusz Jedynak (wiceprzewodniczący), Jan Jarliński, Piotr Musiał, Andrzej Winczewski, Marian Kosiński, Roman Kempiński, Mieczysław Sawicki, Kazimierz Stolarski, Ryszard Kuś, Wacław Kołodyński, Władysław Kołduński, Grzegorz Stawski; ze strony rządowej: wicepremier Aleksander Kopeć, z-ca członka Biura Politycznego i sekretarz KC PZPR

Andrzej Żabiński, minister górnictwa Włodzimierz Lejczak, sekretarz KW PZPR w Katowicach Wiesław Kiczan, podsekretarz stanu w Ministerstwie Górnictwa Mieczysław Glanowski, I z-ca wojewody katowickiego Zdzisław Gorczyca, rektor Politechniki Śląskiej Jerzy Nawrocki.

Potwierdzono w nim ustalenia gdańskie, zniesiono 4-brygadowy system pracy w górnictwie (oznaczał on konieczność pracy 7 dni w tygodniu). Władze zobowiązały się do przedstawienia Sejmowi PRL projektu obniżenia wieku emerytalnego w górnictwie. Ważnym ustaleniem było wprowadzenie od 1 stycznia 1981 r. wolnych wszystkich sobót i niedziel (w intencji przedstawicieli władz zapis dotyczył jedynie górników, ale w tekście porozumienia jasno tego nie zaznaczono, co spowodowało na początku 1981 r. konflikt o wolne soboty). Przedstawiciele rządu zgodzili się też na realizację szeregu postulatów socjalno-bytowych, m.in. wpisanie pylicy płuc do wykazu chorób zawodowych.

Sierpień 1988 na Górnym Śląsku

15 sierpnia 1988 r. o godz. 22.30 rozpoczął się strajk w KWK „Manifest Lipcowy" (obecnie „Zofiówka") w Jastrzębiu. W następnych dniach objął kolejne śląskie kopalnie: KWK „Jastrzębie", KWK „Borynia", KWK „Moszczenica" (wszystkie na terenie Jastrzębia), KWK „XXX-lecie" w Pawłowicach, KWK „Morcinek" w Kaczycach, KWK „ZMP" oraz KWK „Krupiński" w Żorach, KWK „1 Maja" i KWK „Marcel" w Wodzisławiu Śląskim. Do strajku przyłączyły się również dwie kopalnie spoza ROW: KWK „Andaluzja" w Piekarach Śląskich i KWK „Lenin" w Mysłowicach. 17 sierpnia powstał Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, który ostatecznie po zmianach ukonstytuował się w składzie: Krzysztof Zakrzewski – przewodniczący, Alojzy Pietrzyk – wiceprzewodniczący, Grzegorz Stawski – rzecznik prasowy, oraz członkowie: Zbigniew Gnaś, Franciszek Greń, Sławomir Jędrzejkiewicz, Zdzisław Czerwiec, Marek Szczygieł, Stanisław Trzeciak, Józef Pleszak, Leszek Zubik, Bolesław Nowak, Henryk Kryza, Andrzej Sokołowski, Wiktor Krywulko, Waldemar Ptak, Tadeusz Rzepa, Leszek Wdowiak.

Między 24 a 28 sierpnia fala strajkowa wygasła. W kopalniach „Morcinek", „Borynia", „ZMP", „Marcel", „1 Maja" strajki zakończyły się na skutek interwencji aktywu partyjnego i sił porządkowych. Od 28 sierpnia samotnie strajkował KWK „Manifest Lipcowy".

2 września do strajkujących przyjechał Lech Wałęsa, po którego interwencji 3 września o godz. 1.25 doszło do podpisania dokumentów między MKS a dyrektorem Janem Jadczykiem z Gwarectwa Jastrzębsko-Rybnickiego oraz dyrektorem kopalni Karolem Grzywą. Górnicy otrzymali gwarancje osobistego bezpieczeństwa oraz gwarancje pracownicze. 3 września o godz. 6 rano 167 górników z „Manifestu Lipcowego" i 18 z innych zakładów pracy opuściło kopalnię. W efekcie strajków zwolniono z pracy 151 osób, a 60 powołano karnie do wojska.

Źródło: Encyklopedia Solidarności.

Zachęcamy do lektury artykułu dr. Jarosława Nei „Matecznik komunistów czy region buntu?" oraz tekstu dr. Bogusława Tracza o strajkach w 1988 r.

Oprac. na podstawie depeszy PAP.

O znaczenie podpisania Porozumienia Jastrzębskiego mat. Aktualności TVP 3 Katowice.

Relacja z obchodów w Jastrzębiu Aktulaności TVP 3 Katowice.